

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų
bendrai finansuojamas projektas Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Pagrindinio ugdymo bendrosios programos įvadas. Socialinis ugdymas

Turint klausimų kreiptis į Nijolę Selvestravičiūtę Gryboviene nijole.gryboviene@nsa.smm.lt

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001 „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

I. Bendrosios nuostatos

1. Ugdymo srities paskirtis

Socialinis ugdymas pagrindinėje mokykloje yra svarbi mokinių bendrojo ugdymo dalis. Mokiniai gilina pradinėje mokykloje įgytą supratimą apie pasaulį, kuriame jie gyvena, ir toliau plėtoja patirtį, kad galėtų prasmingai ir atsakingai jame veikti. Mokiniai nagrinėja žmonių gyvenimą gamtinėje, socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje, tyrinėja praeitį, dabartį ir kuria ateities planus. Jie įgyja supratimą apie visuomenę, jos santykį su gamtine aplinka, suvokimą, kas yra istorijos raida, tautiškumas ir pilietiškumas. Ugdomi gebėjimai ir vertybės, būtinos aktyviam tautos nariui ir piliečiui. Mokiniai mokomi dalyvauti ir bendradarbiauti visuomenėje, kurioje jie gyvena.

Socialinis ugdymas remiasi socialinių ir humanitarinių mokslų – antropologijos, filosofijos, ekonomikos, geografijos, istorijos, politologijos, psichologijos, sociologijos ir teisės – pagrindais. Jis apima ne tik socialiniam asmens ugdymui skirtus mokomuosius dalykus, bet ir daugelį kitų mokomųjų dalykų, kurių ugdomasis poveikis, puoselėjant jauno žmogaus socialinę kultūrą, labai reikšmingas. Be to, socialinę mokinių brandą skatina visos mokyklos bendruomenės gyvenimas: ugdymo proceso organizavimas, papildomasis ugdymas, partneriškas mokyklos bendruomenės narių bendravimas ir bendradarbiavimas, mokyklos ryšiai su vietos bendruomene, sveikos gyvensenos įgūdžių plėtojimas. Socialinis ugdymas taip pat turėtų skatinti mokinius siekti įgyti žinių, ugdytis gebėjimus ir vertybes, kurios padėtų siekti darnios gyvensenos ir kurti darnią aplinką.

Praktiniams socialinio ugdymo gebėjimams ugdytis ypač reikšminga mokinių socialinė veikla – integrali bendrojo ugdymo dalis, maksimaliai susieta su Bendrųjų programų keliamais tikslais ir uždaviniais.

2. Tikslas. Siekiama, kad pagrindinėje mokykloje mokiniai įgytų supratimą apie žmonių gyvenimą demokratinėje visuomenėje, istorinį ir kultūrinį žmonijos ir lietuvių tautos palikimą, gamtos ir žmogaus savitarpio ryšius; kad išsiugdytų gebėjimus aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, bendrauti ir bendradarbiauti, siekti įgyvendinti jiems ir visuomenei svarbius tikslus; kad ugdytųsi tautinę ir pilietinę savimonę, grindžiamą demokratinėmis ir kultūrinėmis tautos vertybėmis.

3. Uždaviniai

Siekdami socialinio ugdymo(si) tikslo, mokiniai:

- mokosi suprasti demokratinės visuomenės ir valstybės prigimtį, jos gyvavimo principus ir normas, istorinę Lietuvos, Europos ir pasaulio raidą, gamtinius procesus, jų įtaką žmonių veiklai ir gyvensenai, gamtinės aplinkos ir žmogaus gyvenimo sąlygų regioninius skirtumus;
- tyrinėdami žmonių gyvenimą praeityje ir dabartyje, nustato istorinių įvykių, geografinių, visuomeninių reiškinių priežastis ir pasekmes, suvokia ir kritiškai vertina dabartiniame pasaulyje vykstančius politinius, socialinius, ekonominius, kultūrinius ir gamtinius reiškinius bei procesus;

- analizuoja savo ir kitų žmonių elgesį, individualius ypatumus, aktualias visuomenės gyvenimo problemas, vertina jas ir, kiek leidžia galimybės, bando spręsti žvelgdami iš asmeninės, savo gyvenamosios vietovės, nacionalinės ir globalios perspektyvos;
- jaučia pagarbą savo ir kitų tautų tradicijoms, gamtos ir kultūros paveldui, gamtinei aplinkai, siekia visa tai saugoti ir plėtoti, atsakingai, aktyviai dalyvaudami mokyklos ir vietos bendruomenių bei valstybės gyvenime;
- įvairiose gyvenimo srityse savo veiklą grindžia darniojo vystymosi principais, humanizmo ir demokratijos vertybėmis, savitarpio supratimu, tarimosi ir susitarimo dvasia.

4. Struktūra

Socialinis ugdymas pagrindinėje mokykloje grindžiamas šiais mokomaisiais dalykais: istorija, geografija, pilietiškumo pagrindų kursu, ekonomika. 5 klasėje mokiniai mokosi istorijos, o 6 klasėje – istorijos ir geografijos, į šiuos dalykus integruojant verslumo ugdymą ir pilietiškumo ugdymo pagrindus. 7–8 klasėse jie mokosi istorijos ir geografijos, išlaikydami tvirtus šių mokomųjų dalykų ryšius. 9–10 klasėse, be minėtų istorijos ir geografijos dalykų, mokomasi pilietiškumo pagrindų ir ekonomikos ir verslumo (žr., 1 lentelė).

1 lentelė Socialinio ugdymo struktūra. Dalykai

Mokymosi metai Dalykas	Klasės									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Socialinis ugdymas	x	x	x	x						
Istorija					x	x	x	x	x	x
Geografija						x	x	x	x	x
Pilietiškumo pagrindai									x	x
Ekonomika ir verslumas									x	

Mokydamiesi socialinio ugdymo dalykų, mokiniai ne tik įgyja žinių ir gebėjimų, padedančių suprasti gamtinę, socialinę, kultūrinę aplinką ir sėkmingai joje veikti, bet ir ugdomi bendruosius gebėjimus, vertybines nuostatas. Nors mokykloje mokiniai mokosi atskirų socialinio ugdymo dalykų, visus juos jungia vienodos socialinio ugdymo bendrųjų gebėjimų sritys (*pateikiama 2 lentelėje Socialinės kompetencijos struktūra*)

2 lentelė Socialinio ugdymo ir kompetencijų struktūra

Bendrosios kompetencijos Pasiekimų sritys	Pažinimo (K1)	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (K2)	Kūrybiškumo (K3)	Pilietiškumo (K4)	Kultūrinė (K5)	Komunikavimo (K6)

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Istorija						
1. Istorinės raidos supratimas						
2. Orientavimasis istoriniame laike ir erdvėje						
3. Istorijos šaltinių tyrinėjimas ir interpretavimas						
4. Istorinio pasakojimo kūrimas ir raiška						
Geografija						
1. Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje						
2. Gamtinės ir visuomeninės geografijos sistemų pažinimas						
3. Pasaulio geografinis pažinimas						
4. Geografinių tyrimų gebėjimai						
Pilietiškumo ugdymas						
1. Savęs ir visuomenės pažinimas ir tyrinėjimas						
2. Dalyvavimas ir pokyčių inicijavimas bendruomenėje						
3. Socialinių ryšių kūrimas ir palaikymas						
Ekonomika ir verslumas						
1. Orientavimasis rinkoje						
2. Asmeninių finansų tvarkymas						
3. Verslo organizavimas ir verslumo gebėjimų ugdymasis						
4. Valstybės vaidmens ekonomikoje ir ekonomikos rodiklių nagrinėjimas ir vertinimas						
5. Globalinių procesų supratimas						